

A TANÍTÓJELÖLTEK ÖNREFLEXIÓJA MÓDSZERTANI TUDATOSSÁGUK TÜKRÉBEN

*The self-reflection of lower primary school student teachers in the light of their
methodological consciousness*

Szerző: **Kriegel Zsófia**, Pedagógiai Kar, tanító szak, III. évfolyam

Témavezető: **Kisné dr. Bernhardt Renáta**, adjunktus, Pedagógiai Kar, Nevelés-és
Művelődéstudományi Intézet, Gyermeknevelési Tanszék

Témaválasztásom egyik alappillére a „reflektív pedagógus”, mint fogalom megjelenése a neveléstudományban, illetve a pedagógus-életpályamodellben. A jól képzett pedagógusnak rendelkeznie kell egy olyan eszköztárral, amelyben szinte minden helyzetre van megfelelő megoldás, ám a módszertani válogatás indokainak megfogalmazása sokaknak problémát jelent. A szakmai fejlődés érdekében fontos, hogy ezt a készségszintű, tacit tudást képesek legyenek a pedagógusok leírható tudássá tenni, ezt pedig a reflexió képességének fejlesztése által érhetik el.

Céлом annak vizsgálata volt, hogy a pályakezdő tanítók mennyiben képesek a reflexióra; a képzés megfelelő mértékben segíti-e őket a reflektív gondolkodás kialakításában; továbbá annak megismerése, hogy a hallgatók milyen módszertani felkészültséggel rendelkeznek a képzés végére.

A probléma minél mélyebb fokú feltárása érdekében - a triangularitás elvét szem előtt tartva - többféle (kvalitatív és kvantitatív) módszer használatát tartottam célszerűnek. A kvantitatív módszerek közül egy kérdőív kidolgozása történt meg, amelynek része egy metaforavizsgálat is, amely kvalitatív kutatási eszköz választását indokolta, hogy a metaforák segítségével lehetővé válik a hallgatók tanítói szerephez kapcsolódó attitűdjeinek megismerése. További kvalitatív módszerek közül egy félig strukturált interjú összeállítására, valamint több, az óramegfigyelésekhez használatos szempontsor kialakítására került sor.

Az elemzett adatok alapján már kirajzolódtak a kutatás fő irányvonalai. Az egyik kulcsfontosságú hipotézisem - miszerint „*A tanítójelöltek önreflexiója nem elég kiforrott, a hallgatók nem látják reálisan saját erősségeiket, gyengeségeiket.*” - igazolódni látszik. Az eredmények azt mutatják, hogy a tanítójelöltek módszertani felkészültsége bizonyos szempontból megfelelő, ám vannak általános hiányosságai. Ezek közé tartozik az önmagukról szakmailag megfogalmazott reflexió minősége is. A kérdőív eredményei azt mutatják, hogy személyes pedagógiai kompetenciákat igen magasra értékelik, ám a módszertanra vonatkozó kérdések, az óramegfigyelések, valamint a szakirodalom is cáfolja ez irányú feltételezéseik teljes igazságtartalmát.

Az adatfelvételkor rendkívül sok információt gyűjtöttem be, így a sokelemű eredményhalmaz miatt nem állt módomban minden kutatási szempontot közölni dolgozatomban. Mivel továbbra is szeretnék foglalkozni a témával, egy későbbi kutatás során mindenképpen részletezni szándékozom a jelenleg nem ismertetett, de felvett adatokat. Egy későbbi kutatás tárgyát képezhetik továbbá a reflexió képességének fejlesztési lehetőségei, valamint érdemes lenne egy longitudinális vizsgálat során nyomon követni a hallgatók későbbi pedagógiai tapasztalatai által előidézett változás mértékét is.